

nødne, fordi de intet Steds kunne faa Anvendelse for deres Arbejdskraft. Der kan heller næppe være synderlig Tvivl om, at det nu til Dags er den almindelige Mening, at man lige saa lidt kan rette nogen Bebrejdelse mod den Arbejder, der bliver arbejdsløs og kommer i Nød, fordi Fabriker, Værksteder og Arbejdspladser lukke eller indskrænke deres Arbejderstyrke, som den Arbejder, der bliver brødløs, fordi han ved et Ulykkestilfælde er bleven Invalid.

Denne Opfattelse, at Arbejdsløsheden kommer over Arbejderen ligesom Ulykkestilfældet, uden at han kan værgе sig derimod, har ikke til alle Tider været anerkendt og er det næppe overalt endnu. Naar et Menneske, der var fuldt arbejdsfør, kom i Nød, saa var man i Laugstiderne enig om, at det var hans egen Skyld, — selv om Laugsreglerne indskrænkede hans Arbejdsomraade nok saa meget. Nøden skyldtes hans Mangel paa Energi, hans Dovenskab eller Drikfældighed, og Samfundet saa sig endda nødt til at straffe ham. Men eftersom den industrielle Udvikling med en mer og mer udbredt Arbejdets Deling og med stadig mere arbejdersparende Maskiner trængte paa og kastede Tusinder af Arbejdere paa Gaden og erstattede voksne faglærte Arbejdere med Børn, blev man klar over, at her intet var at laste Arbejderne for. Nej Fejlen laa, mente man, i de Skranker, der endnu stadig bestod for den fri Erhvervsudøvelse. Naar disse vare faldne, og enhver kunde anvende sin Arbejdskraft, hvor og paa den Maade, han ønskede det, saa vilde Arbejdsløsheden forsvinde. Skrankerne faldt, men Arbejdsløsheden bestod. Den er faldet og steget det nittende Aarhundrede igennem med de gode og daarlige Tider, og de Forventninger, man har næret om, at den dog i Gennemsnit skulde være aftagende Aarti efter Aarti, naar Virkningen af Overgangen fra Haandkraft til Maskinkraft havde fortaget sig, ere blevne skuffede, idet denne Overgang foregaar endnu og er ledsaget af Overgangen fra mindre til mere og mere arbejdersparende Maskiner. Med Tal at give en nøjagtig Beskrivelse af Arbejdsløsheden igennem Tiderne er ikke gør ligt, dels fordi Statistiken herover først har taget nogen Part i de senere Aar, dels fordi det er saare vanskeligt, om i det hele muligt, at udskille den ovenfornævnte Arbejdsløshed, altsaa den, der skyldes Konjunkturerne og Virksomhedernes skiftende Driftsform, fra den, der skyldes andre Aarsager, og da særlig fra den, der er bevirket ved, at visse Virksomheder kun drives og kun kunne drives i en større eller mindre Del af Aaret — i en „Sæson“. Men om Nutidens Arbejdsløshed i det hele vil man dog i det vedhæftede Bilag Nr. I om Arbejdsløshedsstatistik faa noget Begreb og se, at selv i de for Sæsonarbejdsløshed mindst udsatte Maaneder gaa talrige Arbejdere ledige i de daarlige Tider (som f. Eks. i Danmark 1902).

Arbejdsløshed maa saaledes i det store og hele — Undtagelser gives der jo altid — betragtes som et socialt Onde, der træffer mangan Arbejder uden egen Skyld.*) For Samfundet vilde det da være det naturlige at træffe saadanne Foranstaltninger, at Arbejdsløsheden forsvandt eller i alt Fald blev betydelig indskrænket — ganske paa samme Maade, som man søger at indskrænke Ulykkestilfældenes Antal ved Maskinbeskyttelseslove o. lign.

Forinden det undersøges, hvad der i det hele kan foretages i denne Retning, vil det være rigtigt nærmere at granske de forskellige Aarsager til Arbejdsløshed, og det skal gøres i Korthed, idet her væsentlig følges den Inddeling, der er benyttet af den norske Arbejdsledigheds-Komité i dens under 30te December 1905 afgivne, ovenfor citerede Betænkning

1. Mangler ved Arbejdsanvisningen. Skønt der findes Arbejde nok, gaa der ikke sjældent Folk ledige, fordi de ikke komme i Forbindelse med de Arbejdsgivere, der have Brug for dem, paa Grund

*) Da Arbejdsgiverne altid helst beholde deres bedste Arbejdere og afskedige de daarligere, kan Drikfældighed, Upaalidelighed o. s. v. faa Indflydelse paa hvilke, men ikke paa hvormange Arbejdere der skal afskediges.